

سلسلہ دروس خارج

اصول فقہ

مبحث وضع

(اقام وضع)

جلسہ :

۹۵

تاریخ :

۹ / ۲ / ۱۸

وضع خاص
موضوع له عام

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له خاص

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له عام

امکان دارد

؟

وضع خاص
موضوع له خاص

امکان دارد

؟

«امکان اقسام اربعه»

«وقوع اقسام اربعه»

تبادر و ... علائم شناخت «**حقیقت**» هستند

معنای حقیقی لفظ = «**معنای موضوع له**»

علائم مذکور، در شناخت **عام** یا **خاص** بودن **موضوع له**، کارایی دارد.

اگر از راه تبادر، «**عام بودن**» موضوع له را فهمیدیم:

نمی توانیم حتماً بگوییم : وضع هم عام است

چراکه : ممکن است «**وضع خاص**» باشد.

به همین جهت : اگر گفتیم موضوع له در حروف، «**خاص**» است :

نمی توانیم بگوییم : حتما وضع در حروف عام است

چراکه : ممکن است «**وضع خاص**» باشد

اگر گفتیم «**وضع خاص** ؛ موضوع له عام» ممکن نیست:

هر جا موضوع له، عام بود، وضع نیز عام خواهد بود

کلام حضرت امام در جواهر الاصول

مرحوم حائری : وضع در اسم جنس، «عام» است!

کلام مرحوم حائری کامل **نیست**

دلیل : چراکه ایشان قسم چهارم را ممکن می دانند و ممکن است «وضع خاص ؛ موضوع له عام» باشد.

مرحوم آخوند :

هر گاه موضوع له را عام بیابد، وضع را در آن **عام** می داند

دلیل : چرا که قسم چهارم را قبول ندارد

اما نمی تواند هر گاه موضوع له را خاص یافت، وضع را نیز **خاص** بداند.

دلیل : چراکه قسم سوم را قبول دارد و ممکن است وضع «عام» باشد.

اگر برای «وضع خاص ؛ موضوع له خاص» معنای دیگری باشد (= همانند مفهوم کل انسان) کار

مشکل تر می شود : چون ممکن است «وضع خاص (به معنای جدید) و موضوع له عام» باشد.

ادامه کلام حضرت امام در جواهر الاصول

ممکن است بین اهل لغت و غیر آن **تفاوت** بگذاریم :

اهل لغت :

از «وضع **عام**؛ موضوع له **عام**» بهره می گیرند
دلیل : از علماء بوده و مفاهیم کلی را می شناسند

غیر اهل لغت :

از «وضع **خاص**؛ موضوع له **عام**» استفاده می کنند

اشکال مرحوم لنگرودی بر حضرت امام

- ممکن است در مورد مثل گندم چنین باشد که :
- واضع **جزئی** را تصور می کند
 - سپس لفظ را بر «**کل حنطه**» نه «کلی حنطه» قرار می دهد.

ما می گوئیم :

کلام مرحوم لنگرودی **کامل** است.

فرمایش حضرت امام درباره اصل بحث طبق مبنای خودشان **کامل** است

طبق مبنای ما که تنها قسم اول و دوم ممکن می دانستیم : این بحث **مطرح نمی شود**

اگر **مراد** حضرت امام این است که :

- وضع «حنطه» در نزد **عرف** = «وضع خاص ؛ موضوع له عام» است

- وضع «حنطه» در نزد **متخصصین** = «وضع عام ؛ موضوع له عام» است.

اشکال : حنطه یک وضع بیشتر ندارد (یا این است یا آن)

اگر **مراد** امام این است که :

- اگر **عرف** بخواهد وضع کند ، از «وضع خاص ؛ موضوع له عام» استفاده می کند.

- اگر **اهل لغت** بخواهد وضع کند، از «وضع عام ؛ موضوع له عام» استفاده می کند.

اشکال : اهل لغت واضع نیستند بلکه خبر از وضع می دهند

پایان